

> Retouradres Postbus 20901 2500 EX Den Haag

De President van de Algemene Rekenkamer
Drs. P.J. Duisenberg
Postbus 20015
2500 EA Den Haag

Bestuurskern
Concerndirectie Financieel
Economische Zaken

Den Haag
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Ons kenmerk
IENW/BSK-2026/120901

Uw referentie
166854

Datum

Betreft Bestuurlijke reactie op het conceptrapport "Zorgen om
zoetwater"

Geachte heer Duisenberg,

Op 22 juni 2026 heb ik van u het conceptrapport 'Zorgen over zoetwater' van de Algemene Rekenkamer ontvangen en met veel interesse gelezen.

Allereerst mijn complimenten aan de medewerkers van de Algemene Rekenkamer (AR), die zich in een relatief korte tijd hebben verdiept in de zoetwaterproblematiek en het Deltaprogramma Zoetwater (DPZW). Ik ben verheugd dat ook de AR veel aandacht heeft voor het belang van voldoende zoetwater.

Ik ben het met u eens dat droogte een structureel probleem is, een groot effect heeft op veel functies en daarom een belangrijke opgave is. De zoetwateropgave zal de komende jaren gaan toenemen: de zomers worden droger en warmer en ook de rivierafvoeren van de Rijn en de Maas zullen, in de droge periode van het jaar, afnemen. Dit wordt gecombineerd met een toenemende watervraag en een toenemende verzilting.

Het door u uitgevoerde onderzoek samen met het Instituut voor Milieuvraagstukken van de Vrije Universiteit van Amsterdam naar de jaarlijkse schade door droogte (hoofdstuk 3) laat goed de urgentie en schades zien van toenemende (zoet)watertekorten. Hoewel ik de onderzoeksmethode niet kan beoordelen, laat het wel zien hoe complex de opgave is en hoe moeilijk de opgave te kwantificeren is. De boodschap uit dit onderzoek is ook in lijn met de onderzoeken die voor het DPZW zijn uitgevoerd. Uit onderzoeken van het DPZW blijkt daarnaast dat het in de toekomst steeds moeilijker wordt om met watersysteemmaatregelen de watertekorten op te lossen, ook gezien de klimaatverandering. Er moet daarom meer gekeken worden naar ruimtelijke maatregelen en gebruikers moeten zich voorbereiden op en aanpassen aan periodes met watertekorten in de toekomst.

Het is daarom belangrijk dat we, met alle partijen die werken aan zoetwaterbeschikbaarheid, samen Nederland beter weerbaar maken tegen watertekorten. Dat doen Rijk en regio sinds 2012 via het Deltaprogramma Zoetwater, met 7 zoetwaterregio's die allemaal hun eigen kenmerken en

knelpunten hebben als het gaat om waterbeschikbaarheid. Het hoofdwatersysteem is een van deze zoetwaterregio's. Binnen dit programma brengen het Rijk en de zoetwaterregio's samen de risico's voor waterbeschikbaarheid in beeld en zetten een koers uit voor de toekomst. De Deltacommissaris vervult hierbij de rol van onafhankelijke regeringscommissaris die aanjaagt, bewaakt en adviseert. Als Minister ben ik verantwoordelijk voor het vastleggen van het beleid in het Nationaal Waterprogramma.

Bestuurskern
Concerndirectie Financieel
Economische Zaken

Ons kenmerk
IENW/BSK-2025/120901

De afgelopen jaren zijn door de regio's al veel mooie maatregelen uitgevoerd en in de droge jaren 2018 en 2022 hebben we daar ook al de eerste vruchten van geplukt, bijvoorbeeld door de capaciteitsuitbreiding van de Klimaatbestendige Wateraanvoer Midden-Nederland (KWA). De KWA is een voorziening om zoetwater naar West-Nederland te leiden, op het moment dat de aanvoer van zoetwater vanuit de Rijn door droogte te beperkt is.

Het DPZW bestaat uit fases van 6 jaar, waarbij steeds opnieuw de opgaven en mogelijke maatregelen tegen het licht worden gehouden. Deze fases zijn niet rigide afgebakend, waardoor het programma adaptief en flexibel in kan spelen op kansen of ontwikkelingen die zich voordoen in het veld of nieuwe kennis die beschikbaar komt (bijvoorbeeld op het vlak van klimaat of verzilting). Als een verschuiving hierin plaats vindt wordt dit besproken in het Bestuurlijk Platform Zoetwater en waar nodig samen op gestuurd. Het programma Slim Watermanagement is een voorbeeld waar deze flexibiliteit over de verschillende fasen is gehanteerd.

Fase 2 van het DPZW (lopend van 2022 – 2027) bevindt zich in de afronding en er wordt samen met alle betrokken partijen hard gewerkt aan het vormgeven van de volgende fase (fase 3, lopend van 2028-2033). De uitvoering van fase 3 wordt vastgelegd in een uitvoeringsprogramma, namelijk het Deltaplan Zoetwater 2028-2033, dat in 2027 met het DP2028 aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.

Uw adviezen op het programma zal ik delen met het Deltaprogramma Zoetwater en adviseren deze mee te nemen in de vormgeving van de volgende fase. Verder zal ik uw adviezen, waar dit nog niet in fase 2 was opgepakt, toepassen waar dit gaat over de uitvoering van maatregelen in het hoofdwatersysteem en bij het toekennen van de subsidie aan zoetwaterregio's.

Hieronder zal ik in meer detail op uw onderzoek ingaan, waarbij ik specifiek focus op de conclusies die door u zijn geformuleerd in hoofdstuk 6 en de betreffende aanbevelingen uit de tabel in bijlage 2.

"Het ontbreken van een concreet en meetbaar doel van de minister van IenW voor het DPZW leidt tot onduidelijkheid over middelen en maatregelen"

Uw aanbeveling is om de doelen van het programma te concretiseren en te faseren in de tijd. U adviseert om aan de hand hiervan mijlpalen te bepalen op basis waarvan de minister normen kan vaststellen om te bepalen of het programma effectief is. U adviseert om de informatie om dit te bepalen stelselmatig te verzamelen om ook zicht te hebben in hoeverre de doelen van het programma binnen bereik blijven.

Het belang van concretisering van het doel om 'weerbaar te worden tegen watertekorten in 2050' wordt door ons omarmd. Zoals u al aangeeft hebben we

daarom binnen het DPZW de stap gezet om meer concrete doelen uit te werken, zowel nationaal als regionaal, het liefst zo concreet mogelijk. Maar, gezien de complexiteit en regionale differentiatie kan ik niet garanderen dat deze de concreetheid zullen kennen van bijvoorbeeld de landelijke waterveiligheidsnormen.

Bestuurskern
Concerndirectie Financieel
Economische Zaken

Ons kenmerk

IENW/BSK-2025/120901

Nationaal focussen deze doelen zich op het zo lang mogelijk beschermen van de cruciale maatschappelijke gebruiksfuncties, waarbij doelen worden opgesteld voor de leveringszekerheid van drinkwater en energie. Deze doelen worden uitgewerkt in de komende planperiode van het Nationaal Waterprogramma 2028-2033. Dit is het beleidsprogramma waarin ik hoofdlijnen van het nationale waterbeleid en het beheer van de rijkswateren en rijkswaarwegen vastleg.

Daarnaast worden op dit moment per zoetwaterregio regionale doelen uitgewerkt. Deze doelen worden opgenomen in regionale strategiedocumenten, welke met het Deltaplan Zoetwater 2028-2033 worden gepubliceerd.

Uw advies om mijlpalen te benoemen en hierop te monitoren neem ik over. Als de nationale en regionale doelen bekend zijn zullen we dit binnen het DPZW met de regio's verder uitwerken.

"Duurdere maatregelen door vertraging van de uitvoering van het DPZW. Ook de schade neemt toe door de vertraging van de uitvoering van het DPZW"

U adviseert om verkenningen en uitvoerbaarheidstoetsen te gebruiken om realistischer te plannen.

Ik ben het met u eens dat vertraging en duurder worden van maatregelen ongewenst is, en het streven is om dat in de uitvoering zo veel mogelijk te voorkomen. Daarom blijf ik mij inzetten om de ramingen van maatregelen zo realistisch mogelijk maken. In de opdrachtverlening tussen beleid en uitvoering binnen mijn ministerie en Rijkswaterstaat zullen we hier specifieke aandacht voor houden en op sturen. Daarbij zal ik gebruik maken van uitvoerbaarheidstoetsen.

De voortgang van de uitvoering van de regionale en nationale maatregelen wordt 2x per jaar aan de hand van een dashboard besproken in het BPZ. Ook daar zullen we de in het vervolg de vertraging expliciet op de agenda zetten. Met de subsidievoorwaarden voor regionale maatregelen kan verder gestuurd worden op een tijdige uitvoering van de aangevraagde regionale maatregelen.

Tegelijkertijd worden we in alle programma's geconfronteerd met externe ontwikkelingen, zoals de geopolitiek, stikstof en PFAS-problematiek. Deze ontwikkelingen zijn niet te voorzien of te beïnvloeden en kunnen daardoor voor vertraging of extra kosten zorgen. Dit geldt ook voor juridische procedures, zoals bijvoorbeeld bij het project Noordervaart. De gunning werd hier aangevochten en de aanbesteding ongeldig verklaard. Hierdoor trad er vertraging op.

Ik ben het met u eens dat de schade door droogte toeneemt, onder andere door klimaatverandering en de toenemende watervraag. De klimaatverandering zorgt voor afnemend aanbod vanuit de rivieren en toenemende droogte en verzilting. Het nemen van tijdige maatregelen kan deze schade mogelijk verminderen, maar het is niet de oorzaak van de schade.

"Voortgang DPZW zorgelijk"

Uw aanbeveling is om bij de afweging van geld en capaciteit voor het Deltaprogramma Zoetwater aan het Hoofdwatersysteem expliciet de urgentie van zoetwaterbeschikbaarheid mee te nemen, om te voorkomen dat andere beleidsdoelen op het gebied van water de doelen voor zoetwaterbeschikbaarheid overschaduwen. U geeft aan dat goed opdrachtgeverschap aan Rijkswaterstaat daarbij belangrijk is.

Bestuurskern
Concerndirectie Financieel
Economische Zaken

Ons kenmerk
IENW/BSK-2025/120901

Ik onderschrijf het belang van voldoende middelen voor zoetwater, maar er zijn ook andere urgente zaken op het gebied van waterveiligheid en het behouden van droge voeten die middelen uit het Deltafonds vragen. De totale opgave rond het hoofdwatersysteem wordt steeds groter. Daarom moeten bestuurlijke keuzes worden gemaakt. Recent heb ik de Tweede Kamer geïnformeerd over de tekorten op het Deltafonds en de brede afweging en prioritering die momenteel plaatsvindt (Kamerstuk 36800-XII-39).

Het belang van goed opdrachtgeverschap aan Rijkswaterstaat onderschrijf ik en zal ik op blijven sturen. Daarom heb ik de opdrachtverlening van beleid aan uitvoering, de uitvoerbaarheid van de opgaven en de monitoring van de voortgang aangescherpt. Zo is er een regulier opdrachtgeversoverleg op directieureniveau ingesteld. Hierbij is er aandacht voor opdrachten die maximaal bijdragen aan zoetwaterbeschikbaarheid, met aandacht voor de beschikbare capaciteit bij de uitvoering en de andere urgente opgaven naast zoetwater zoals waterveiligheid.

(Overige) Aanbevelingen (H6 en bijlage 2)

Naast de bredere conclusies en de daarbij behorende aanbevelingen zijn er ook nog twee losse aanbevelingen opgenomen. Deze zijn hieronder opgenomen, inclusief de reactie hierop:

- **Structurele aandacht voor problemen zoetwatertekorten nodig:** *u adviseert dat de minister permanent monitort en niet alleen in de droogteperiode of in zeer droge jaren. Ook adviseert u om het parlement uitvoerder te informeren over zoetwaterproblematiek, de schade die zich daarbij voordoet en de voortgang van de maatregelen van het DPZW.* Het is zeker van belang om structureel aandacht te hebben voor droogte en watertekorten. Dit komt overeen met het advies dat het Expertise Netwerk Zoetwater en Droogte heeft gegeven eind 2025 ([advies-expertisenetwerk-zoetwater-en-droogte-jaarrond-voorbereid-op-droogte.pdf](#)). Dit advies is al overgenomen en bijvoorbeeld verwerkt in de Nationale Droogtemonitor van het KNMI ([KNMI - Droogtemonitor](#)) die nu zowel het neerslagtekort over het hele jaar als over de drogere periodes weergeeft. Ik informeer de Kamer elk jaar met Prinsjesdag over de voortgang van alle Deltaprogramma's, inclusief het Deltaprogramma Zoetwater. Daarbij wordt de voortgang van alle lopende maatregelen gepresenteerd en toegelicht. Indien relevant informeer ik de Tweede Kamer ook in de brieven voor het Commissiedebat en Wetgevingsoverleg Water over de voortgang.
- **Financiering helpt om de maatregelen voor zoetwaterbeschikbaarheid te realiseren:** *u adviseert om de zoetwaterregio's te blijven ondersteunen bij de uitvoering van de maatregelen van het Deltaprogramma Zoetwater.* Ik onderschrijf het belang van de subsidie voor de zoetwaterregio's. De

Rijksbijdrage aan regionale maatregelen bedraagt op het moment 25% (dan wel 50% bij innovatieve of regio-overstijgende maatregelen). Dit betekent dat er tegenover elke euro van het Rijk, 3 euro cofinanciering uit de regio staat. Dit heeft al tot mooie resultaten geleid. Zo is het beekherstelproject Linde in Friesland uitgevoerd, waar men de beek over een lengte van meerdere kilometers weer heeft laten kronkelen (meanderen) en zijn de oevers natuurvriendelijker ingericht. Dit vertraagt de afvoer van water, waardoor de sponswerking van het beekdal is vergroot en het grondwaterpeil in de omliggende landbouw- en natuurgebieden beter op peil blijft tijdens droogte. Ondanks de mooie resultaten en het voordelige multipliereffect is de Rijksbijdrage aan regionale maatregelen voor fase 3 van het DPZW onderdeel van de totale afweging over de opgaven binnen het Deltafonds.

Bestuurskern
Concerndirectie Financieel
Economische Zaken

Ons kenmerk
IENW/BSK-2025/120901

Tot slot

Het belang van voldoende zoetwater wordt alom erkend, de aanbevelingen in het rapport zijn daarbij welkom. Ik merk daarbij op dat het weerbaar worden tegen droogte inzet en bewustwording vraagt van iedereen, waterbeheerders en gebruikers. Door uw bevindingen voel ik mij gesteund in de prioritering en de urgentie de zoetwateraanpak te blijven verbeteren: met alle waterbeheerders moeten we hier gezamenlijk met gebruikers de schouders onder zetten!

Hoogachtend,

De Minister van Infrastructuur en Waterstaat,

Vincent Karremans